

กระทู้ถามที่ ๕๐๒ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒

เรื่อง มาตรการจัดระบบรักษาความปลอดภัยในห้างสรรพสินค้าและอาคารสูง
กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามนายกรัฐมนตรี้ ดังต่อไปนี้

จากกรณีที่ได้เกิดอัคคีภัยที่ห้างแก้วฟ้าพลาซ่า เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต จำนวน ๕ ราย และ
ตัวอาคารอยู่ในสภาพที่เป็นอันตรายต่อประชาชนที่สัญจรผ่านไปมาในบริเวณดังกล่าว เหตุการณ์เช่นนี้
ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้ง มีสาเหตุมาจากการจัดระบบรักษาความปลอดภัยในเรื่องการป้องกันอัคคีภัยใน
ห้างสรรพสินค้าและอาคารสูงยังไม่ดีพอ เพราะผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับตัวอาคารขาดความรับผิดชอบ
และละเลยในเรื่องความปลอดภัย อีกทั้งมาตรการลงโทษเจ้าของอาคารที่ต่อเติมอาคารผิดแบบยังขาดความ
เข้มงวด ทำให้ส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก
ซึ่งหากไม่รีบดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขก็จะส่งผลกระทบต่อปีการท่องเที่ยวไทย เนื่องจากชาวต่างชาติ
ขาดความเชื่อมั่นในเรื่องระบบความปลอดภัยของประเทศไทย จากเหตุผลดังกล่าว จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลได้ดำเนินการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบระบบป้องกันความปลอดภัยตามห้างสรรพสินค้า
และอาคารสูง หรือไม่อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. ขั้นตอนของการอนุญาต เพื่อจัดทำระบบป้องกันและรักษาความปลอดภัยตามห้างสรรพสินค้า
และอาคารสูงเป็นเช่นไร ขอทราบรายละเอียด

๓. รัฐบาลมีมาตรการลงโทษเจ้าของอาคารและวิศวกรผู้ก่อสร้างอาคารที่ต่อเติมผิดแบบ และ
ละเลยในเรื่องของระบบรักษาความปลอดภัยอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้อตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

เปรมศักดิ์ เพียยุระ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น

พรรคความหวังใหม่

คำตอบกระทู้ถามที่ ๕๐๒ ร.

ของ นายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น
เรื่อง มาตรการจัดระบบรักษาความปลอดภัยในห้างสรรพสินค้าและอาคารสูง

ข้าพเจ้า พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายไฉรงค์ สุวรรณศิริ รองนายกรัฐมนตรี ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม เรื่อง มาตรการจัดระบบรักษาความปลอดภัยในห้างสรรพสินค้าและอาคารสูง ข้าพเจ้าขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความเกี่ยวข้อง ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑ ขอเรียนว่า รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้จังหวัดทุกจังหวัด ตรวจสอบอาคารสูง และอาคารขนาดใหญ่ เช่น โรงแรม อาคารชุด สำนักงาน ห้างสรรพสินค้า โรงงาน โดยมุ่งเน้นในเรื่องการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่เกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรงและอัคคีภัย ในอาคารอย่างต่อเนื่อง และให้จังหวัดรายงานผลการตรวจสอบให้ทราบทุกเดือน เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยในอาคารเป็นไปในแนวทางเดียวกันและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับในส่วนของกรุงเทพมหานคร กรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้อาคารขนาดใหญ่หรืออาคารสูง หลายราย เช่น ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลชิดลม ศูนย์การค้าสยามเซ็นเตอร์ โรงแรมเพชรซิเคนท์ ซึ่งหากพิจารณาอาคารต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครจะพบว่าอาคารมีความปลอดภัย อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่ขณะที่ขออนุญาตก่อสร้าง สำหรับ ลักษณะของอาคารที่มีอยู่ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครนั้น พอจะแบ่งได้ดังนี้

๑. อาคารที่ได้รับอนุญาตก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๒ จะเป็นอาคารที่กฎหมายได้กำหนดเกี่ยวกับ วิธีการป้องกันอัคคีภัยไว้น้อยมาก

๒. อาคารที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างช่วง พ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๕๓๕ กรุงเทพมหานครได้ออก ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง ข้อกำหนดลักษณะแบบของบันไดหนีไฟ และทางหนีไฟทางอากาศ ของอาคาร พ.ศ. ๒๕๓๒ ทำให้อาคารที่ได้รับอนุญาตในช่วงนี้จะมีระบบบันไดหนีไฟที่ได้มาตรฐาน

๓. อาคารที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบันที่เข้าข่ายเป็นอาคารสูง หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษแล้ว จะถูกบังคับโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ให้มี ระบบป้องกันอัคคีภัยที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกระบบไม่ว่าจะเป็นระบบดับเพลิง ระบบสัญญาณเตือนแจ้งเหตุเพลิงไหม้ ระบบบันไดหนีไฟ ระบบไฟฟ้าแสงสว่างฉุกเฉิน ระบบลิฟต์ดับเพลิง

กรุงเทพมหานครได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ชุดเฉพาะกิจ จำนวน ๓๐ ชุด ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของสำนักการโยธา สำนักเทศกิจ สำนักงานเขต โดยมีผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานครเป็นหัวหน้าชุด ออกตรวจสอบอาคารต่างๆ โดยเน้นอาคารสาธารณะที่มีผู้เข้าใช้บริการในอาคารจำนวนมากก่อน เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ โรงแรม ส่วนอาคารประเภทอื่นๆ ก็มีการตรวจสอบเป็นลำดับตามความสำคัญ ซึ่งในการตรวจสอบนั้นก็จะตรวจสอบระบบรักษาความปลอดภัยที่มีอยู่แล้วในอาคารว่าสามารถใช้งานได้หรือไม่ และหากอาคารยังขาดระบบป้องกันอัคคีภัยอื่นๆ อีก ก็จะแนะนำขอความร่วมมือให้มีการติดตั้งเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งได้มีกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๕๐) ออกใช้บังคับเพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน โดยให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่น หากพบเห็นอาคารใดมีความไม่ปลอดภัยจากอัคคีภัย สามารถออกคำสั่งให้เจ้าของอาคารแก้ไขอาคารให้เกิดความปลอดภัยภายในระยะเวลาที่กำหนดแทนที่จะเป็นการขอความร่วมมือ หากอาคารใดไม่ปฏิบัติตามก็มีมาตรการดำเนินตามขั้นตอนของกฎหมาย จนกระทั่งให้รื้อถอนอาคารนั้น ปัจจุบันกรุงเทพมหานครได้ตรวจสอบอาคารไปแล้ว จำนวน ๑,๒๖๕ อาคาร

คำตอบข้อที่ ๒ รัฐบาลขอเรียนว่า เมื่อมีผู้ยื่นขออนุญาตก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคาร เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะตรวจพิจารณาและออกใบอนุญาตให้กับผู้ยื่นขอรับใบอนุญาตก่อสร้าง หรือดัดแปลงอาคารดังกล่าวภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน ๒ คราวๆ ละไม่เกิน ๔๕ วัน โดยแผนผังบริเวณแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน หรือรายการคำนวณของอาคารที่ยื่นขออนุญาตดังกล่าว จะต้องถูกต้องและเป็นไปตามกฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดมาตรการป้องกันอัคคีภัยสำหรับอาคารประเภทต่างๆ รวมทั้งห้างสรรพสินค้าและอาคารสูงไว้แล้ว ดังนี้

๑. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ฯ

กำหนดให้อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ จะต้องมัลักษณะอาคารและอุปกรณ์เกี่ยวกับระบบป้องกันอัคคีภัย ดังนี้

๑. อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารรวมกันไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ ตารางเมตร ต้องมีที่ดินยาวไม่น้อยกว่า ๑๒.๐๐ เมตร ดิถถนนสาธารณะที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า ๑๐.๐๐ เมตร แต่ถ้ามมีพื้นที่อาคารรวมกันเกิน ๓๐,๐๐๐ ตารางเมตร ต้องมีที่ดินยาวไม่น้อยกว่า ๑๒.๐๐ เมตร ดิถถนนสาธารณะที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า ๑๘.๐๐ เมตร

๒. ต้องมีที่ว่างโดยรอบ ๖.๐๐ เมตร และระดับเพลิงสามารถเข้าออกโดยสะดวก

๓. ต้องมีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้น

๔. ต้องมีระบบท่อขึ้น ที่เก็บน้ำสำรอง หัวรับน้ำดับเพลิงสำหรับดับเพลิงในอาคาร
๕. ต้องติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถือทุกชั้นโดยต้องมี ๑ เครื่องต่อพื้นที่อาคารไม่เกิน ๑,๐๐๐ ตารางเมตร ทุกระยะไม่เกิน ๔๕ เมตร
๖. ต้องมีระบบดับเพลิงอัตโนมัติ เช่น sprinkle system
๗. ต้องมีบันไดหนีไฟที่ไม่ให้ควันไฟและเปลวไฟเข้าไปได้ง่าย
๘. ต้องมีพื้นที่ว่างบนคานดาดฟ้าสำหรับหนีไฟทางอากาศด้วย
๙. ต้องมีช่องทางเฉพาะสำหรับบุคคลภายนอกเข้าไปบรรเทาสาธารณภัยได้ทุกชั้น
๑๐. ต้องมีลิฟต์สำหรับใช้ดับเพลิงที่จอดได้ทุกชั้น และต้องมีระบบควบคุมพิเศษสำหรับพนักงานดับเพลิงใช้ขณะเกิดเพลิงไหม้โดยเฉพาะ

๑๑. ต้องจัดให้มีอุปกรณ์เครื่องช่วยในการหนีไฟจากอาคารสูงลงสู่พื้นดินได้โดยปลอดภัย

๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ฯ

กำหนดให้อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่ อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารสาธารณะ อาคารอยู่อาศัยรวม ฯลฯ ซึ่งเป็นอาคารที่มีประชาชนอยู่อาศัยหรือใช้บริการเป็นจำนวนมาก แต่ได้สร้างก่อนที่จะมีกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ฯ ใช้บังคับและมีสภาพหรือมีการใช้ที่อาจเป็นอันตรายหรืออาจไม่ปลอดภัยจากอัคคีภัย เช่น ไม่มีบันไดหนีไฟ หรืออุปกรณ์แจ้งเตือนเพลิงไหม้ หรืออุปกรณ์ในการดับเพลิง ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของอาคาร หรือผู้ครอบครองอาคารแก้ไขอาคารที่อาจไม่ปลอดภัยจากอัคคีภัยได้ ดังนี้

๑. ติดตั้งบันไดหนีไฟ
๒. จัดให้มีการติดตั้งแบบแปลนผังอาคารไว้ตามห้องโถง หรือหน้าลิฟต์ทุกชั้นของอาคาร และที่ชั้นล่างของอาคารให้จัดเก็บแปลนของผังอาคารทุกชั้น
๓. ติดตั้งเครื่องดับเพลิงมือถือ ๑ เครื่อง ต่อพื้นที่ ๑,๐๐๐ ตารางเมตร ทุกระยะไม่เกิน ๔๕ เมตร แต่ไม่น้อยกว่าชั้นละ ๑ เครื่อง
๔. ติดตั้งสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้น
๕. ติดตั้งระบบไฟส่องสว่างฉุกเฉิน
๖. ติดตั้งระบบป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่า โดยให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยทางไฟฟ้า ของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน

สำหรับในกรณีที่อาคารนั้นมีระบบความปลอดภัยเกี่ยวกับอัคคีภัยอยู่แล้ว แต่อยู่ในสภาพที่ไม่สามารถใช้งานได้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็มีอำนาจสั่งให้เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารทำการแก้ไขเพื่อให้สามารถใช้งานได้

๓. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ฯ

กำหนดให้อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารสาธารณะ ฯลฯ โครงสร้างหลักจะต้องก่อสร้างด้วยวัสดุทนไฟ โดยจะต้องมีคอนกรีตหุ้มเหล็กเสริม ตามข้อกำหนดหรือวัสดุทนไฟชนิดอื่น หุ้มตัวโครงสร้างหลักให้มีอัตราการทนไฟได้ไม่น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง สำหรับโครงสร้างเสาและคาน และอัตราการทนไฟได้ไม่น้อยกว่า ๒ ชั่วโมง สำหรับพื้น

๔. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๐ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ฯ

เป็นกฎกระทรวง ฯ ที่แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ฯ ในรายละเอียดบางประการที่สำคัญให้มีความเหมาะสมเพิ่มขึ้น ดังนี้

๑. กำหนดให้อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ ต้องจัดให้มีแบบแปลนแผนผัง แสดงตำแหน่งห้องต่างๆ ที่ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง ประตูลิ่วหรือทางหนีไฟติดไว้บริเวณห้องโถงหน้าลิฟต์ ทุกแห่งทุกชั้น และที่บริเวณชั้นล่างของอาคาร เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ที่อยู่อาศัยในอาคารและสามารถนำอุปกรณ์ดับเพลิงไปใช้โดยเร็วในเวลาที่เกิดเพลิงไหม้

๒. แก้ไขเพิ่มเติมพื้นที่ว่างคานฟ้าของอาคารสูงจากเดิม กว้าง - ยาว ด้านละ ๖.๐๐ เมตร เป็น กว้าง - ยาว ด้านละ ๑๐.๐๐ เมตร เพื่อให้เกิดความสะดวกในการหนีไฟทางอากาศ

๓. กำหนดให้อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษที่ก่อสร้างหรือขออนุญาตก่อนกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ฯ มีผลใช้บังคับหากจะดัดแปลงหรือเปลี่ยนการใช้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยจะต้องจัดทำระบบป้องกันเพลิงไหม้

๔. กำหนดให้อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีห้องโถงภายในอาคารเป็นช่องเปิดทะลุพื้นของอาคารตั้งแต่สองชั้นขึ้นไป และไม่มีผนังปิดล้อม ต้องจัดให้มีระบบควบคุมการกระจายควันแบบอัตโนมัติ เพื่อระบายควันออกสู่ภายนอกอาคาร

๕. กำหนดให้อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ ต้องจัดให้มีผนังหรือประตูทนไฟ ปิดกั้นบริเวณบันไดที่ไม่ใช่บันไดหนีไฟ เพื่อป้องกันควันและเปลวไฟไม่ให้เข้าสู่บันได ดังกล่าว

๖. บันไดหนีไฟที่ลงสู่พื้นของอาคารนั้นอยู่ในตำแหน่งที่สามารถออกสู่ภายนอกได้โดยสะดวก

คำตอบข้อที่ ๓ รัฐบาลขอเรียนว่า การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคารที่ฝ่าฝืนกฎหมาย รวมทั้งไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องของระบบความปลอดภัย พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ระวางโทษผู้กระทำความผิดโดยให้จำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดเป็นการกระทำของผู้ดำเนินการ (เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร) ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ

ถ้าการกระทำความผิดเป็นการกระทำอันเกี่ยวกับอาคารเพื่อพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม การศึกษา หรือการสาธารณสุข หรือเป็นการกระทำในทางการค้าเพื่อให้เช่า ให้เช่าซื้อขาย หรือ จำหน่ายโดยมีค่าตอบแทน ซึ่งอาคารใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่บัญญัติไว้ สำหรับความผิดนั้น ๆ

ถ้าผลแห่งการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย ผู้ดำเนินการหรือวิศวกรหรือสถาปนิกจะได้รับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยการกระทำโดยประมาทด้วย

นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดที่เป็นวิศวกรหรือสถาปนิกยังมีความผิดตามกฎหมายควบคุมการ ประกอบวิชาชีพ คือ พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. ๒๕๐๕ และพระราชบัญญัติวิชาชีพ สถาปัตยกรรม พ.ศ. ๒๕๐๘ ตามลำดับด้วย